

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

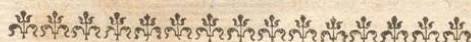
Cap. I. Enodantur quatuor priora dubia de definitione, & diuisione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

fit à specie in indiuidua sed enumerationem. Plato in ciuili his verbis: *ceterum haud satis, amice, tutum est, ad extremum, nimisque tenuiter omnia persequi partiendo: praestat autem per media prosequi: sic enim facilius meliusque ideas inuenimus.* Ac demum Martianus Mineus Capella in dialect. hisce verbis; *Diuidere usque eo debemus donec ad indiuiduum veniatur: & hoc fit, cum per differentias ad paucitatem genera redigimus.* Et paulo infra; *diuisionis quidem ratio inesse, & tractari debet: sed multum apparere non debet.*

29 Hanc regulam non obseruant, qui rei immediatas, proximas, & magis vniuersales species (quas semper pauciores oportet esse) transiliunt; ac per mediatas, remotas, & magis particulares (quarum numerum necesse est maiorem esse) propositam sibi rem dispeſcunt: veluti si viuens, non in sensibile, & in non sensibile, aut insensibile, sed in hominem, belluam, arborem, fruticem, & herbam diuidas; aut si animal diuidas, non in rationale, & irrationale, sed in animal rationale, siue hominem, & canem, simiam, leonem, taurum, &c. Quamuis autem, cum partes subiectiuae proximae nominibus negatiuis possunt explicari, fieri debeat in eas diuisio, vt ex nuper dictis liquet; ceterum, si positiua sortiantur nomina, iisque vti possimus absque breuitatis dispendio, tum haud est vtendum negatione vlla: quamobrem vitioſum esset magnitudinem diuidere, non in lineam, superficiem & profunditatem, sed in lineam, & non lineam.

TRACTATUS II.

De quibusdam dubiis circa definitionem, & diuisionem.

CAPVT I.

Enodantur quatuor priora dubia de definitione, & diuisione.

1 **P** RIMUM dubium circa eas esto; an definitio, & diuisio sint modus sciendi proprie loquendo? Quod attinet ad definitionem, qui eam esse negant, hi soli negant illam esse proprie modum sciendi: quando ergo certum est, eam esse, vt liquet ex dictis cap. 2. tract. praecedentis nemini ambiguum esse debet, quin sit propria ratione modus sciendi. Quod vero spectat ad diuisionem Faber theore. 7. absolute ei negat propriam, ac germanam quidditatem modi sciendi. At Zabarella lib. 3. de methodis cap. 6. tantum negat, diuisionem actualem esse proprie modum sciendi, solique diuisioni in partes potestatiuas hanc proprietatem concedit. Quod argumentum Fabro fauere possit, haud comperio: quamobrem eius sententiam cum vniuersa scola desero. Et quidem, siue modus sciendi sit oratio ignoti manifestatiua, quaecunque, & qualiscunque; siue id genus oratio, & praeterea talis, vt in ea artificium logicum eluceat; siue denique sit exemplar obiectiuium utile ad alias scientias comparandas; non est profecto cur diuisio omnis excludatur à vero, & proprio conceptu modi sciendi. Eadem etiam de causa censeo cum Raphaële Auerla quaest. 4. log. sect. 5. post medium, & plerif-

que aliis, aduersus Zabarellam, diuisionem totius actualis in suas partes esse proprie modum sciendi.

2 Dubitabis secundò, quanam definitiones, & diuisiones sint proprie, & rigorose tales? Respondeo inprimis, nullam definitionem non essentialem esse strictè definitionem: quoniam haec secundum omnes est oratio, vel propositio, vel modus sciendi explicans naturam, & essentiam rei: eam autem explicat sola definitio essentialis, partes scilicet metaphysicas rei, cuiusmodi sunt genus, aut quasi genus, & differentia, vel saltem physicas proponens: nec enim aliae praeter has sunt, quod aiunt, de essentia definiti.

3 Dices tamen. Definitio descriptiua rei per genus, & proprium quarto modo ei realiter identificata eius essentiam saltem physicam explicat: quidni ergo sit definitio proprie talis, cuiusmodi si sit ea, quae partes physicas rei repraesentat; vt ista, homo est compositum ex corpore, & anima? Eadem ratione videtur, respectus essentialis rei ad causas extrinsecas, nempe finalem, efficientem, & exemplarem esse non improprie, & adumbrate definitiones, sed verè, & proprie, huiusque adeò veritatis, & proprietatis in definiendo expertes esse solas illas descriptiones, quibus Poetae & oratores vtuntur, quibusque per metaphoras, & similia, & aliquando sine illis, rei accidentia quadam realiter distincta longo sermone prosequuntur: nec non illas, merito quarum Dialectici, & Grammatici varios nominum vsus explanant.

4 Nullo tamen negotio repellitur haec obiectio. Oratio namque, qua dicitur hominem, v.g. componi ex corpore, & anima, eius essentiam physicam, & realem attingit, idque non vtunque, sed instar essentiae, & primae radice, siue conceptus primarij: qui enim sic definit hominem, nihil in eo prius concipit, aut iure potest, integritate illa, & compositione ex corpore, & anima: quid mirum ergo, si talis oratio hominem proprie definit? Ceterum haec v.g. homo est animal risibile, aut quaecunque alia per proprietatem, aut respectum ad causas rem definiens, essentiam quidem eius realem & physicam attingit, non tamen instar essentiae, sed potius accidentis logici, & conceptus cuiusdam secundarij, propterea quod proprietas rei, & eius respectus ad causas ratione nostra supponat eius essentiam logicam, ac respectum ad praecipuas suas, ac magis nobiles orationes: nulla ergo descriptio, nulla definitio causalis strictam definitionis indolem & essentiam sortietur. Vide inferius dicenda lib. 8. tract. 6. c. 5. circa medium.

5 Data opera, tum ad finem capitis secundi, tum hoc ipso cap. tertio paulo supra adieci particulam illam, *genus, aut quasi genus*, cum sermo esset utrobique de definitione essentiali & stricta. Arbitror enim aduersus Fonsecam lib. 5. instit. Dialecticarum cap. 3. Conimbricenses tom. 1. log. in cap. 5. de substant. quaest. 1. §. 1. & 2. & alios neotericos definitiones supremorum generum quibusue non sit aliud superius genus, ea tamen proprie & rigorose definire, esto per genus prescè tale ea non explicant, eo videlicet quod illorum essentiam & quidditatem etiam logicam proponant, quo quid amplius requiri potest ad strictè definiendum? Respondent aduersarij proponere quidem, sed non explicare, sicuti, vt pressa, & vera ratione definiant, opus est: propterea autem non explicare, sed primis veluti lineamentis adumbrare, quia genera ipsa, circa quae sunt ob maximam eorum vniuersalitatē vix aut

ne vix quidem ulitinent clarius reipsa representari, quam primò cognocebantur: proinde, inquit, hæ orationes, ens est quod potest esse, substantia ens per se, accidens ens in alio, bonum quod omnia appetunt, vnum indiuisum in se, & diuisum à quolibet alio, & similes, magis esse videntur nominum, quam rerum explicationes. Hæc illi: sed hallucinantur egregie: etenim identitatem realem (cuius conceptus est vniuersalissimus, nec ipso inferior ente, cuiusque, quod ad præsens attinet, & cæterorum transcendentium eadem est ratio) reipsa tamen, & non solo nomine, & vocabulo tenus posse explicari, & clarius quam ante innotescere demonstrabitur in meth. l. 2. tract. 2. cap. 1. & quidem non video quidni. Atque vt alios præteream hac in sententia perspicue nobis adstipulantur Franciscus Alphon. lib. 1. instit. Dialecticarum cap. 5. numer. 19. difficult. 4. Hurtadus disp. 10. log. sect. 2. §. 5. & Arriaga disp. 3. summul. sect. 1. num. 5. ad finem. Ex his liquet, estd supra maioris claritatis gratia distribuimus definitionem in quatuor species, scilicet quid nominis, causalem, descriptiuam, & essentialem; tamen magis pressam, ac dialecticam eius diuisionem ita esse faciendam; definitio alia est propria, nimirum essentialis, alia impropria: rursus impropria alia est descriptiua, alia causalis, alia solius nominis, & non quid rei ipsius.

Quod spectat ad diuisionem, omnibus in explorato est, diuisionem totius potestatiui in partes subiectiuas, seu species realiter distinctas proprie esse diuisionem. Cæterum verius arbitror, eam, si fiat in partes sola ratione distinctas, hunc in modum; pars hominis metaphysica alia est animal, alia rationale, haud esse proprie diuisionem: diuidi enim, ac distinguere sola ratione nequaquam est proprie distinctum, aut diuisum esse quid. Parique ratione nec diuisionem vocis in solos sensus diuersos, nec rei in varia accidentia esse strictè diuisionem, cum diuidi, aut distinguere in nomine aliquo plures significationes, aut in re aliqua plura accidentia, haud sit reapse ac verè entitatem materialem vocis, reuè subesse alicui diuisioni, aut distinctioni, vt per se claret. Maior difficultas est, an diuisio totius actualis non in partes sola ratione distinctas (ita enim quid de ea dicendum sit, nuper in simili deliberatum est) sed in partes realiter distinctas, sit proprie diuisio?

Negant recentiores ingenio nobiles: quia leges omnis veræ diuisionis sunt, tum quod à negatione partium omnium diuidentium ad negationem diuisionis valet consequentia, tum quod valet ab affirmatione diuisionis ad affirmationem alicuius partis diuidentis: atqui hæ leges tenent in diuisione totius potestatiui in suas partes: sequitur enim; non est homo, nec bellua; ergo non est animal; necnon sequitur, est animal; ergo vel homo, vel bellua. Cæterum non tenent in diuisione totius actualis; haud enim deducitur; equus non est corpus, nec est anima sensibilis; ergo non est animal, seu viuens sensibile: haud etiam ritè deducitur; equus est animal; ergo vel est corpus, vel est anima sensitua. Signum ergo est solam diuisionem potestatiuam: non verò actualem esse proprie diuisionem, ac modum sciendi. Respondeo tamen, leges omnis veræ diuisionis esse assignatas à nobis supra: duas autem in præsentia obiectas, non omnis diuisionis, sed solius potestatiuæ esse proprias: nec contrarium ab aduersariis probari, aut posse.

Alia quoque ratione recentiorum firmari potest opinio: totum aliquod diuidi proprie est proprie,

ac realiter illud distinguere, ac multiplicare: sed in sola diuisione potestatiua v.g. animalis in hominem, & belluam id, quod diuiditur, realiter multiplex, ac diuersum est in suis partibus & inferioribus; cum interim homo v.g. non ob id quod diuidatur in corpus, & animam, merito vnus, & alterius realem vllam sortiatur multiplicatam; alioqui certè illam habebit Petrus & quoduis aliud indiuiduum ex partibus actualibus coalescens. Respondeo tamen, vt lignum hoc, quod perspicuitatis gratia nominetur A, physice diuiditur, cum serra separantur inuicem eius partes, absque eo quod in eis multiplicetur, ita intentionalem diuisionem alicuius totius, eamque veram, & propriam contingere posse, sine vera multiplicata eius, quod diuiditur.

Quamobrem censeo, diuisionem totius actualis, ac physici in partes suas, non minus quam partitionem totius potestatiui, esse verè, & proprie diuisionem, cum nullum sit argumentum, quod oppositum suadeat vt ex dictis perspicuum est. Alij nostram hac in re opinionem confirmabunt, hunc in modum: diuisio totius actualis est proprie modus sciendi iuxta statuta à nobis dubitatione superiori: at non est definitio, nec argumentatio; ergo diuisio. Sed male: tum quia vt demonstratum est supra cap. 1. tractatus superioris, fieri potest, vt propositio aliqua, aut oratio sit proprie modus sciendi, quin tamen proprie, aut strictè obtineat rationem definitionis, diuisionis, aut argumentationis: tum etiam, quia diuisio actualis metaphysica neutiquam dicenda, aut censenda est pressè, ac rigorosè diuisio; esset autem non minus quam actualis physica, si cuius esset momenti quod respuimus argumentum.

Ex hæcenus adductis de diuisione constat, esto eius species latè tradi, & explicari soleant, vt à nobis supra ad initium capitis superioris; cæterum ita ens oportere secerni, si diuisionis partitio est exigenda ad dialecticum rigorem: diuisio alia est propria, alia impropria: propria iterum alia est totius in partes potenciales realiter distinctas, alia est eius in partes actuales reali etiam distinctione seclusas inuicem: impropria verò rursus alia est rei, aut in partes sola ratione distinctas, quæ demum illæ cunque sint, siue eius in accidentia sua physica, siue denique nominis in suos sensus. Diuisio autem accidentis in subiecta ad diuisionem potestatiuam reuocatur, cum perinde sit dicere, album aliud nix, aliud lac, atque album aliud est album tali subiecto constans, aliud est album a lio subiecto coalescens. Quin etiam diuisiones improprie subiecti in accidentia, & nominis in suas significationes proprietatem induere, & ad diuisionem potestatiuam reduci sultinent: nimirum si eas commodè interpreteris: duas autem eius genij supra positas in cæterarum exemplum sic poteris interpretari: homo coloratus, vt talis, alius est albus, alius niger: significatio fulci alia est, qua colorem; alia, qua vocem indigitat.

Dubitabis tertio circa definitionem, & diuisionem, an differentia tam diuidant genus, quam definiunt, & constituunt speciem? Affirmat Arriaga disput. 3. summul. sect. 2. & quidam alij: quoniam differentia vt quod, & velut partes simul cum generibus constituunt, definiuntque speciem. Atqui etiam vt quod, ac velut partes quædam diuidunt genus, siue, quod perinde est, quælibet earum est id, in quod diuiditur genus; cum v.g. animalis diuisio sic se habeat: animal aliud est rationale, aliud irrationale. Et quidem, si species sunt membra

diuidentia

diuidentia generis, quia animal v. g. diuiditur hoc modo; animal aliud est homo, aliud brutum, negari haud posse videtur, quin eadem de causa differentia sint membra diuidentia generis, & non tantum rationes diuidendi genus in membra alia.

Enimvero oppositam sententiam tuetur Boëtius in lib. de diuisione, Porphyrius in cap. de differentia, Fonteca lib. 4. instit. dialecticar. cap. 8. Franciscus Alfonsus lib. 1. etiam instit. dial. cap. 6. n. 15. Hurtad. disp. 10. log. sect. 8. §. 35. aiunt enim, etsi differentia quouis sit in quod species, quam componit, resoluitur, velut in partem, non tamen esse id, in quod diuiditur genus, sed per quod, aut quo diuiditur genus, & hoc in solas diuidi species. Ratio autem potissima, qua mouentur plerique huius sententia auctores, est, quia ens naturale completum non diuiditur physice in formam telluris, aeris, lapidis, hominis &c. sed in hos ipsos per ipsorum formas: marmor item non diuiditur in formam statuæ, mensæ, cathedræ &c. sed in hæc artefacta per eorum formas: similiter ergo genus non diuiditur in differentias specierum, sed in species per differentias. Parum est in hac questione momenti: nihilque refert, quam eius partem sequaris, quovè vtaris loquendi modo. Si secundus placet, dicito ad argumentum, quo probatur primus, subaudiri animal ex parte differentiarum, cum in eas diuiditur genus, & hoc non in illas secundum se sed simul cum genere sumptas adeoque magis in species, quam in ipsas distribui: aut vno verbo; animal aliud est rationale, aliud irrationale, idem esse, atque animal aliud est animal rationale, aliud est animal irrationale, siue aliud homo, aliud brutum: ex quo quid potest effici aduersariis fauorabile? Sin autem primus loquendi modus tibi magis arrideret, dic ad fundamentum, cui secundus innititur, ens naturale completum haud diuidi in formas physicas substantiales, ita vt de eis prædicetur; at absolute in eas diuidi, velut in partes actuales; marmorque similiter dissecari in formas artificiales statuæ, mensæ, cathedræ, velut subiectum in accidentia, non tam in quibus sit, quam quæ sint in illo. Similiter ergo, licet non possit genus, ex. g. animal, de rationali, & irrationali prædicari, poterit tamen in illa diuidi, veluti in formas, quæ de ipso possunt, ac debent prædicari.

12 Quartò dubitabis, an diuisio totius actualis in suas partes sit formaliter distincta à definitione? Quod enim attinet ad diuisionem totius potestatiui in partes subiectiuas, v. g. animalis in rationale, & irrationale, eam haud esse propriè definitionem omnes supponunt, nemoque non censet, animal definiendum esse per viuens sensibile, aut compositum ex corpore, & anima sensitua. Pari ratione siue nomen in varios sensus, siue rem in accidentia physica, siue accidens in varia subiecta dispescas, luce clarius est, nullam harum sectionem strictè definire, aut essentia tenus explicare rem; quandoquidem neque significatio est nomini essentialis, neque accidens physicum subiecto, aut subiectum accidenti. His constitutis diuisionem totius actualis in partes suas essentielles esse formaliter definitionem, ab eaque non distingui censeo: idque etiam censent Hurtad. disp. 10. log. sect. 6. Arriaga disp. 3. summul. sect. 2. Atque ideo forsitan Aristotel. lib. 1. metaph. cap. 7. text. 48. Albertus in Porphyrium tract. 1. & alij non pauci antiquorum duos tantum differendi modos adstruunt, videlicet argumentationem, & definitionem: quia nempe putant, diuisionem in partes actuales, & essentielles

ad definitionem strictam, & simpliciter talem reuocari; diuisionem autem totius in partes potestatiuas, aut subiecti in accidentia, aut accidentis in subiecta, aut nominis in varios sensus ad definitionem secundum quid, siue descriptionem quandam reduci. Quanquam autem Plato in Sophista, Phædro, & Ciuili, Cicero lib. 1. de finibus, Augustinus agens de origine artium tres differendi modos adstruant, ac diuisionem à definitione non minus, quam hanc ab argumentatione, distinguant, intelligendi tamen sunt, non de diuisione totius in partes actuales, sed de cæteris speciebus diuisionis, illisque comparatis ad solam definitionem essentialem, ac propriè, & simpliciter talem.

Causa autem quapropter persuasum habeo, diuisionem actualem, ac definitionem strictam non distingui est, quia illa partes essentielles suapte natura explicat; ergo & rei essentiam sicuti oportet, vt non tantum diuisio sit, sed etiam definitio: hæc etiam rei proponit, & exponit essentiam, ergo & partes essentielles; quidni ergo sit diuisio, & non definitio tantum? Atque, vt hi actus, homo constat corpore, & anima, hominis pars alia est corpus, alia est anima, quandam habeant in modo representandi diuersitatem, quæ quam exigua sit, nemo non videat paulo iudex æquior; cæternim nescio, cur nam alteruter non sit simul definitio, & diuisio, eo scilicet titulo, quem nuper perstrinximus. Quocirca diuersitatem eorum actuum frustra quidam nobis obiiciunt. Qui autem opponunt, definitionem ex peculiari suo genio veluti componere, & copulare partes rei, ac diuisionem eas potius separare, nil nisi meras nugas adferunt: etenim qui ait, hominem esse compositum ex corpore, & anima, partes, ejus intentionaliter separat, cum eas vt distinctas repræsentet: qui verò hominis partem aliam esse corpus, aliam animam, partes hominis intentionaliter componit, cum adstruat partes componentes hominem esse duas illas, scilicet corpus, & animam.

14 Tertiò denique qui obiiciunt, diuisionem rei eam distinguere à quauis alia, secus vero definitionem, hi quidem splendide falluntur: namque definitio præter genus, differentiam etiam importat; rem ergo à quacunque alia distinguit, ac secernit in actu primo. Quod si sermo sit de actu secundo absolute aliarum rerum cognitionem concernente, ita certe nec definitio, nec diuisio rem ab omni alia distinguunt suapte natura, cum res quauis absque aliarum expressa uotitia possit diuidi, ac definiri. Video huic sententiæ contrarios esse Franciscum Alfonsum supra cap. 6. & Ouidium controuers. 2. summul. punct. 2. n. 7. nec non idem quod ambos sin minus exprimere, at certe insinuare Conimbrienses tom. 1. log. q. 6. proemial. art. 1. §. tertio si ita res esset. Sed & video nihil ab eis adferri, quod ex dictis aut non sit solutum, aut non sit facile solui.

CAPVT II.

Duo alia dubia de definitione, & diuisione diluuntur.

15 Alterum eorum est, an definitio & diuisio mentales sint in intellectu duntaxat possibili, seu passibili, nec definiamus, aut diuidamus mentaliter, donec cognoscamus, & formaliter percipiamus, quæ sit natura rei, & quidditas, & quæ eius partes. Plerique